

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-86)

ULUSLARARASI GIDA KAYBI VE İSRAFI FARKINDALIK GÜNÜ (29 EYLÜL 2026)

Bu yıl yedincisi düzenlenecek olan ‘Uluslararası Gıda Kaybı ve İsrafı Farkındalık Günü’ pek çok açıdan toplumlar için önem taşımaktadır. Özel günün 2026 yılı teması “*Gıda Kaybı ve İsrafının Azaltılmasının Dönüştürücü Potansiyeli*” olarak belirlenmiştir.¹ Bu amaçla gıda kaybı ve gıda israfıyla mücadelenin üç temel alanda fayda sağlayabileceği vurgulanmıştır:

1. Gıda güvenliğini ve beslenmeyi iyileştirmek,
2. Doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı ve sera gazı emisyonlarını azaltmak,
3. Verimlilik artışı ile ekonomiye destek olmak.¹

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı'nın (UN DESA) 2024 yılında yayımladığı nüfus projeksiyonlarına göre, Dünya nüfusunun 2050 yılına kadar 9,7 milyarı aşması beklenmektedir.² Artması beklenen nüfusun sağlıklı, yeterli ve besleyici nitelikteki gıdaya erişiminin desteklenmesi, gıda güvenliğinin ve güvencesinin güçlendirilmesi; küresel ölçekte tarım-gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğinin ve dayanıklılığının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.³

Gıda kaybı ve israfının azaltılması, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) kapsamında da yer almaktadır. Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının oluşturulmasını amaçlayan SKA 12 içerisinde yer alan 12.3 Hedefi, 2030 yılına kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda israfını yarıya indirmeyi ve üretim ile tedarik zincirleri boyunca gıda kayıplarını azaltmayı hedeflemektedir.⁴ Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), gıda kaybı ve israfının azaltılmasına yönelik ilerlemelerin izlenmesinde rol almaktadır. Bu kapsamda, Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12.3'ün izlenmesine yönelik olarak gıda kayıpları ve gıda israfına ilişkin göstergeler kullanılmaktadır.⁵

Gıda sistemlerinin dayanıklılığı ve sürdürülebilirliği birbiriyle yakından ilişkilidir. Üretilen gıdanın kullanımını en üst düzeye çıkarmaya yönelik çalışmalar, gıda sistemlerinin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Teknolojilerin ve yeni çalışma yöntemlerinin gıda kalitesinin yönetilmesi ile gıda kaybı ve israfının azaltılmasına yönelik iyi uygulamaların hayata geçirilmesi, bu dönüşümün desteklenmesine katkı sağlayabilir.⁵

Gıda kaybı ve israfı, gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğini etkileyebilen önemli küresel sorunlardan biridir. Bir gıda kaybedildiğinde veya israf edildiğinde, yalnızca gıdanın kendisi değil; üretiminde kullanılan su, enerji ve iş gücü gibi kaynaklar da boşa gitmektedir.⁶

Tüketiciler için gıda israfını azaltmaya yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:⁷

- ✓ Gıda alışverişlerinin ve yemek hazırlığının planlanması, bilinçli alışveriş yapılması ve gıdaların

¹ [Internet] <https://www.fao.org/platform-food-loss-waste/flw-events/international-day-food-loss-and-waste/en> Erişim tarihi:24.09.2026

² [Internet] <https://www.un.org/esa/foresight/chapter-three.html> Erişim tarihi:24.09.2026

³ [Internet] <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/3c0820bd-1390-4a49-8205-1fd9499f4793/content> Erişim tarihi:24.09.2026

⁴ [Internet] <https://sdgs.un.org/goals/goal12> Erişim tarihi:24.09.2026

⁵ [Internet] <https://www.fao.org/policy-support/policy-themes/food-loss-and-food-waste/en> Erişim tarihi:24.09.2026

⁶ [Internet] <https://www.fao.org/policy-support/policy-themes/food-loss-and-food-waste/en> Erişim tarihi:24.09.2026

⁷ [Internet] <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/3c0820bd-1390-4a49-8205-1fd9499f4793/content> Erişim tarihi:24.09.2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-86)

kalitesini ve raf ömrünü korumak için uygun koşullarda saklanması,

- ✓ Özellikle çabuk bozulan gıdaların satın alınması sırasında, gıda etiketlerinde yer alan son tüketim tarihi bilgisine dikkat edilmesi,
- ✓ Yemek hazırlarken porsiyon miktarlarını ölçerek planlama yapılması,
- ✓ Gıda atıkları için, bulunulan bölgede gıda atıklarının toplanmasına yönelik mevcut seçeneklerin değerlendirilmesi.⁷

Sonuç olarak, gıda kaybı ve israfının azaltılması; üretilen gıdanın en verimli şekilde değerlendirilmesini, gıda güvencesinin güçlendirilmesini ve herkes için sağlıklı beslenme olanaklarının güçlendirilmesini destekleyen önemli bir adımdır. Bununla birlikte, gıda kaybı ve israfının önlenmesi, sera gazı emisyonlarının azaltılması, biyolojik çeşitliliğin korunması ve doğal kaynakların verimli kullanılması açısından da büyük önem taşımaktadır.⁷